

งานที่มันของชีวิตและสังคม

การวางรากฐานชีวิตบุคคลพึงปฏิบัติอย่างไร ?

“ต้องมีกฎบังคับตนเอง”

เว้นชั่ว ๑๔ ประการต้องทำอะไร ?

- ❑ เกรงในศีล ๕
- ❑ ไม่มีมัจฉะ คือ ไม่ล่าเอียง เพราะชอบ เพราะชัง เพราะขลาด เพราะเขลา
- ❑ เว้นอบายมุข ๖ ประการคือ
  - ❑ ติดสุรายามา เสาตั้งเสาศีล
  - ❑ ไม่มีอาแต่เที่ยวเตร่ ไม่รู้เวลา
  - ❑ ดูการละเล่น หมาแต่รายการบันเทิง
  - ❑ เล่นการพนัน
  - ❑ คบคนชั่วเป็นมิตร
  - ❑ เกียจคร้านทำภาระงาน

การเลือกคบคน

๑. ไม่คบมิตรเทียม รู้ทันมิตรเทียม

ศัตรูผู้มาในร่างมิตร เช่น

- ❑ คบปกอลอก : เอาแต่ได้ ขอมเสียหน่อย หรือเอาமாக จะช่วยเพื่อนเมื่อตัวมีภัย คบเพราะเห็นแก่ประโยชน์
- ❑ คนดีแต่พูด : ดีแต่
- ❑ คนชวนฉิบหาย : ชวนกันดื่มน้ำเมา เที่ยวกลางคืน เที่ยวดูการละเล่น เล่นการพนัน
- ❑ คนหัวประจบ : ทำดี-ชั่ว ก็เออออ ต่อหน้าส่งเสริม สับหลังนินทา

การเลือกคบคน (ต่อ)

๒. รู้ถึงมิตรแท้ คบมิตร ๔ ประการ

- ❑ มิตรอุปการะ : รักษาเพื่อน ทรัพย์สินของเพื่อน เมื่อเพื่อนประมาณ เมื่อเพื่อนมีภัยช่วยออกทรัพย์ให้เงินออกปาก
- ❑ มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ : บอกความลับ รักษาความลับ มีภัยไม่ทิ้งกัน สละชีวิตให้เพื่อนได้
- ❑ มิตรแนะนำประโยชน์ : ห้ามไม่ให้ทำชั่ว ให้ทำความดี บอกสิ่งที่ไม่รู้ บอกทางสุข
- ❑ มิตรมีใจรัก

จัดสรรทรัพย์ที่หา

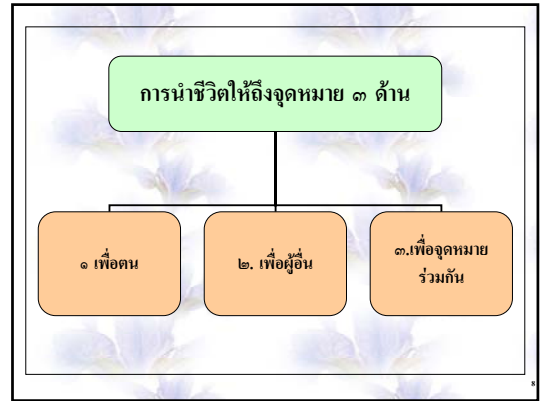
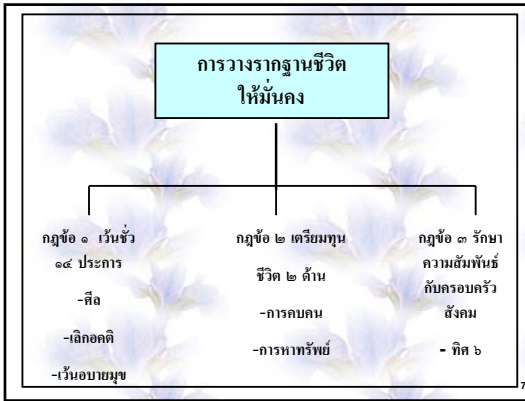
- ❑ โดยสัมมาชีพ เป็นขั้นตอน

ขั้นที่ ๑ ขยันทำงาน เก็บออมทรัพย์

ขั้นที่ ๒ วางแผนการใช้จ่าย

การรักษาความสัมพันธ์กับคนในโลก , สังคม

ทำอย่างไร ?

คนสมบูรณ์มีลักษณะอย่างไร?

เป็นคนที่มีความสมบัติดังต่อไปนี้

- **รู้หลักรู้จักเหตุ คือ**
  - รู้หลักการ
  - รู้กฎเกณฑ์
  - รู้สิ่งที่ตนต้องปฏิบัติ
  - รู้หลักความจริงของธรรมชาติ

คนสมบูรณ์ (ต่อ)

- **รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล คือ**
  - รู้วัตถุประสงค์ ของกิจการที่ตนกระทำ
  - รู้ประโยชน์ และผลที่ควรบรรลุ
  - รู้ความหมายของคดิธรรมคา
  - รู้จุดหมายแท้จริงของชีวิต

คนสมบูรณ์ (ต่อ)

- **รู้ตน คือ**
  - รู้สภาพความเป็นจริงของตน เช่น ความรู้ ความถนัด ความสามารถ สภาวะ
  - การแก้ไขปรับปรุงตนให้เจริญงอกงามถึงความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
  - ประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม
  - ดำเนินการใ

คนสมบุรณ์ (ต่อ)

□ รู้ประมาณ คือ

- รู้ความพอดีในการ
  - บริโภค, การใช้จ่าย
  - การพูด
  - การปฏิบัติกิจการต่างๆ
  - การพักผ่อน

13

คนสมบุรณ์ (ต่อ)

□ รู้กาล คือ

- รู้เวลาอันเหมาะสม ในการประกอบกิจการ หน้าที่การงาน
- รู้เวลาในการเกี่ยวข้องกับผู้อื่น
  - รู้เวลาไหนควรจะทำอะไร อย่างไร
  - รู้เท่าทันเวลา ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะสมเวลา ให้ถูกเวลา
  - รู้จักกะเวลา
  - รู้วางแผนการใช้เวลา

14

คนสมบุรณ์ (ต่อ)

□ รู้บุคคล คือ

- รู้จักและเข้าใจความแตกต่างของบุคคล
- รู้จักความสามารถ คุณธรรม

15

สังเกตคนมีศีลธรรมได้อย่างไร ?

16

มีสุจริต ๓ ประการ

๑. กายสุจริต

๒. วาจาสุจริต

๓. มโนสุจริต

17

กุศลกรรม ๑๐ ประการคือ

ทางกาย ๓

ศีล ข้อ ๑-๓

ทางวาจา ๔

ศีล ข้อ ๔-๗

ทางใจ ๓

ศีล ข้อ ๘-๑๐

18

คนมีคุณแก่สังคมหรือสมาชิกที่ดีของสังคม ต้องปฏิบัติอย่างไร?

<p>• มีพรหมวิหารธรรม ๔</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เมตตา ความรัก ๒. กรุณา สงสาร บำบัดทุกข์ ๓. มุทิตา พลอยยินดี ๔. อุเบกขา มีใจเป็นกลาง 	<p>• บำเพ็ญการสงเคราะห์ สังคหวัตถุ ๔</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ทาน ๒. ปิยวาจา ๓. อัตถจริยา ๔. สมานัคคตา
---	--

คนผู้เป็นส่วนร่วมที่ดีของชุมชน

<p>ก. พึงตนเอง</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีศีล ๒. ได้ศึกษา พึงมาก ๓. รู้จักยกคนดี ๔. เป็นคนซุกกั้นง่าย ไม่ถือ ๕. ขวนขวายต่อของหมู่ ๖. เป็นผู้รักธรรม ชอบศึกษาค้นคว้า ๗. มีความเพียร ๘. มีความพอดี ๙. มีศีลดี ๑๐. มีปัญญา 	<p>ข. อยู่ร่วมในหมู่ด้วยดี</p> <p>มีหลักสาราณียธรรม ๖ ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เมตตาอาชรรณ ทำดีต่อกันด้วยเมตตา ๒. เมตตาวิจรรณ พุดต่อกันด้วยเมตตา ๓. เมตตาโมกกรณ คิดต่อกันด้วยเมตตา ๔. สาราณโกติ แบ่งกันกิน-ใช้ ๕. สัตถาณัญญา ประพฤติให้ดีเหมือนไม่ทำให้คนอื่นเสียแก่หมู่คณะ รักษาระเบียบวินัย ๖. พิณฺณสามัญญา ปรนความเห็นเข้ากัน ได้มีจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน
---	---

คนที่มีส่วนร่วมในการปกครองที่ดี ต้องมีหลัก

<p>• หลักอธิปไตย ๓ ประการ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. อัคคธิปไตย ถือคนเป็นใหญ่ เว้นชั่ว ทำดี ด้วยความเคารพตน ๒. โลกาธิปไตย ถือโลกเป็นใหญ่ เว้นชั่ว ทำดี ด้วยความเคารพเสียงหมู่ชน ๓. ธรรมาธิปไตย ถือธรรมเป็นใหญ่ ถือความถูกต้อง ดีงาม เหตุผล ชอบธรรม 	<p>• อปริหานิยธรรม ๑๒ ประการ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. หมั่นประชุม ๒. ประชุมอย่างพร้อมเพียง ๓. ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่วางไว้ ๔. ให้เกียรติผู้ใหญ่มีประสบการณ์ ๕. ให้เกียรติผู้ทรงคุณสตร ๖. เคารพขานอนุรักษสถาน ๗. อารักขา บำรุง บรรพชา
---	--

อะไรเป็นหลักประกันของชีวิต ?

หลักประกันของชีวิตประกอบด้วย

๑. คุณธรรม
๒. ความประพฤติ
๓. ความรู้ความสามารถ
๔. ความมั่นใจในตนเอง

คนที่มีคุณธรรมทำให้เกิดกำลังใจภายใน ๔ ประการ คือ

- ปัญญาพละ** : กำลังปัญญา
- วิริยพละ** : กำลังความเพียร
- อนวัชพละ** : กำลังสุจริต หรือ กำลังบริสุทธิ์
- สังคหพละ** : กำลังการสงเคราะห์ ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์

“รู้งานดี ทำหน้าที่ไม่บกพร่อง มีสะอาด ไม่ขาดมนุษยสัมพันธ์”

คนที่ตั้งพื้นฐานที่มั่นคงต้องปฏิบัติตามหลักธรรมข้อใด ?

๑. อริยฐานธรรม
๒. สัมปติธรรม
๓. ทศพิธราชธรรม
๔. ราชสังคหวัตถุธรรม

คนที่ตั้งตนบนฐานอันมั่นคงควรปฏิบัติตามหลักธรรมที่ เรียกว่า
อริยฐานธรรม ๔ ประการ

๑. **ใช้ปัญญาในการครองตัว** ดำเนินชีวิต และทำกิจการ ด้วยความคิด ศึกษาสิ่งต่างๆ ให้มีความรู้ชัด หยิ่งเห็น เหตุผล เข้าใจภาวะของสิ่งทั้งหลายจนเข้าถึงความจริง
๒. **รักษาสัจจะ** สงวนรักษาคำรงตนมั่นในความจริง รู้ชัด เห็นชัดด้วยปัญญา จริตทางวาจา หลักการ และการ ปฏิบัติ ประมัตต์

25

คนที่ตั้งตนบนฐานอันมั่นคงควรปฏิบัติตามหลักธรรมที่ เรียกว่า
อริยฐานธรรม ๔ ประการ (ต่อ)

๓. **เพิ่มพูนจาคะ** คือ คอยทวิหรือเสริมความเสียสละ ป้องกันไม่ให้ตกเป็นทาสของลาภสักการะ สดละสิ่งที่ ยึดติด และกลุ่มหลง
๔. **รู้จักสงบจิตใจ** คือ รู้จักหาความสุขสงบทางจิต พิจารณา ให้ระงับความทุกข์ พิจารณาให้มีความสุขจากความสงบ ไม่ หลงไหลในวัตถุ ลาภ ชศ สรรเสริญ โดยงาย

26

คนที่ต้องการประสบความสำเร็จ มีชีวิตที่ก้าวหน้า
ต้องปฏิบัติตนอย่างไร ?

ผู้ที่ต้องการความสำเร็จก้าวหน้าด้านการศึกษา หรือ อาชีพ

ควรปฏิบัติตนตามหลักต่อไปนี้ ๒ หลัก คือ

๑ . หลักแห่งความเจริญรุ่งเรือง

๒. หลักความสำเร็จ

27

๑ . หลักแห่งความเจริญรุ่งเรือง มี ๔ ข้อ คือ

1. **เลือกหาถิ่นที่เหมาะสม** มีสิ่งแวดล้อมที่ดี เพราะ สถานที่เหล่านี้ย่อมมีบุคคลและสิ่งรอบตัวอำนวยความสะดวก ในการศึกษา พัฒนาชีวิต การสร้างสรรค์
2. **เลือกคบคนดี** รู้จักเลือกคบหาบุคคลผู้รู้ ผู้ทรงคุณ ที่จะเกื้อกูลความสำเร็จก้าวหน้าออกงาม

28

๑ . หลักแห่งความเจริญรุ่งเรือง (ต่อ)

- **ตั้งตนไว้ถูก** คือ รู้จักตั้งเป้าหมายชีวิต และการงาน ให้ดีงาม ปฏิบัติไปสูเป้าหมายอย่างมั่นคง ไม่ เปลี่ยนแปลง
- **เตรียมพูนที่ดี** พุณดีคือ : ความมีสติ ปัญญา ร่างกายสมบูรณ์ รู้จักรักษาสุขภาพตน แก้ไขปรับปรุงตน ด้วยการศึกษาหา ความรู้ ผิดฝนความชำนาญ

29

๒. หลักความสำเร็จ

ปฏิบัติตามหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ๔ ข้อ (อิทธิบาท๔)

- **มีใจรัก (ฉันทะ)** พอใจจะทำ ทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้ สำเร็จอย่างดี
[รักงาน]
- **มีความเพียร (วิริยะ)** ขยันหมั่นกระทำด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน ไม่ท้อถอย
[สู้งาน]

30

๒. หลักความสำเร็จ (ต่อ)

- มีความฝึกฝน (จิตตะ) เอาใจใส่ในสิ่งที่ทำ ด้วยความอุทิศตัวและใจ [ใส่ใจงาน]
- ใช้ปัญญาสอบสวน (วิมังสา) ใคร่ครวญหาเหตุผล ตรวจสอบข้อบกพร่อง รู้จักทดลอง วางแผน วัตถุประสงค์ วิธีแก้ไขปรับปรุง [ทำงานด้วยปัญญา]

31

คนรู้จักสร้างชีวิตให้เป็นหลักฐาน

คนที่รู้จักหาทรัพย์ รู้จักใช้ทรัพย์ ให้เป็นประโยชน์ ต้องปฏิบัติตามหลักธรรมต่อไปนี้...

32

ค้นหาและรักษาสมบัติ

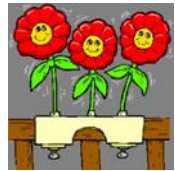

- ปฏิบัติตามหลักธรรมที่มีประโยชน์ในปัจจุบัน ประกอบด้วย
  ๑. ถึงพร้อมด้วยความเพียร : อุฏฐานสัมปทา
  ๒. ถึงพร้อมด้วยการรักษา : อารักขสัมปทา
  ๓. คบคนดีเป็นมิตร : รู้จักเลือกคบคน เอาอย่างคนกัลปยามิตตา
  ๔. เลี้ยงชีวิตแต่พอดี : สมชีวิตา

33

ขั้นจัดสรรทรัพย์ แบ่งเป็น ๔ ส่วน

- ๑ ส่วน เก็บ
- ๑ ส่วน ใช้จ่าย
- ๒ ส่วน ทุนทำมาหากิน

34

ชีวิตคนที่สมบูรณ์ หรือ คนที่ประสบความสำเร็จ ในการครองเรือน ใช้หลักเกณฑ์อะไรไว้ ?

35

คนที่มีความสุข ๔ ประการ คือ

- ๑. สุขเกิดจาก การมีทรัพย์
- ๒. สุขเกิดจาก ใช้จ่ายทรัพย์
- ๓. สุขเกิดจาก ไม่เป็นหนี้
- ๔. สุขเกิดจาก ความประพฤติไม่มีโทษ

36

อนวัชชสุข มีค่ามากที่สุด เพราะอะไร?

- คนที่มีความประพฤติดี ไม่มีโทษ มีความสุข เพราะ ...
  - มีความภูมิใจ เอิบอิ่มใจในความสุจริต
  - ไม่มีความบกพร่องเสียหาย
  - ใครคิดย่นไม่ได้ ทั้งทางกาย วาจา และทางใจ

37

การครองชีวิตให้มีความสุขต้องใช้หลักอะไร ?

- **ความจริง (สัจจะ)** ซื่อตรงจริงใจ พูด-ทำจริง เชื่อถือได้
- **ข่มกายฝึกตน (ทมะ)** ควบคุมตนเอง รู้จักปรับต่อแก้ไขตนเองให้ก้าวหน้า คิงาม

38

การครองชีวิตให้มีความสุขต้องใช้หลักอะไร ?

- **อดทน (ขันติ)** ตั้งใจทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง อดทน ไม่ท้อถอย
- **เสียสละ (จาคะ)** มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล บำเพ็ญประโยชน์

39